

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนของเกษตรกรในพื้นที่เขื่อนแม่
กวังอุดมธารา จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายวุฒิชัย ช้อนทอง

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) ส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ กฤษิน ศรีมงคล	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดุษฎี ณ ลำปาง	กรรมการ
นาย มาโนช หงษ์พร้อมญาติ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษา (1) การอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนของเกษตรกรในพื้นที่เขื่อนแม่กวังอุดมธารา (2) หาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรกับการอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน (3) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่มีต่อการอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรผู้ทำการประมงในเขื่อนและเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำจืดของหน่วยอนุรักษทรัพยากรประมงน้ำจืดเขื่อนแม่กวังอุดมธาราซึ่งมีเกษตรกรทั้งสิ้น จำนวน 69 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43.03 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพประมง เฉลี่ย 7.07 ปี ปริมาณของผลผลิตที่จับได้ในแต่ละปี พบว่า จับปลาเกล็ด ได้เฉลี่ย 577.32 กิโลกรัม/ปี ปลาหนังจับได้เฉลี่ย 162.91 กิโลกรัม/ปี และกุ้งหรือสัตว์น้ำอื่นๆได้เฉลี่ย 13.26 กิโลกรัม/ปี รายได้จากการทำการประมงน้ำจืด เฉลี่ย 19,166.67 บาท/ปี การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อนุรักษทรัพยากรสัตว์

น้ำร้อยละ 69.6 ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำจัดอย่างยั่งยืน เกษตรกรมีความรู้ในระดับสูง ซึ่งประกอบไปด้วย ความรู้ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการอนุรักษ์ ความรู้ในด้านการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน ความรู้ด้านการใช้เครื่องมือประมงถูกกฎหมาย พบว่าความรู้ในด้านสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนของเกษตรกร

การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนของเกษตรกร พบว่ามีความยั่งยืนสูง โดยมีปัญหาหรือสภาพแวดล้อมที่คาดการณ์ได้และคาดการณ์ไม่ได้เป็นส่วนน้อย ซึ่งเกษตรกรมีระดับการแก้ไขปัญหาได้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาการจับสัตว์น้ำ ปัญหาการดูแลรักษาทรัพยากรสัตว์น้ำของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ และปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรแก้ได้โดย นำปัญหาที่พบไปปรึกษาเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อรับคำแนะนำแล้วนำคำตอบที่ได้ไปปฏิบัติตาม

ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการลักลอบจับสัตว์น้ำของคนต่างถิ่น มีข้อเสนอแนะอยากให้เพิ่มข้อมูลข่าวสารด้านการอนุรักษ์ให้มากขึ้นและอยากให้ช่วยกันสามัคคีกันไม่ให้เกษตรกรต่างถิ่นเข้ามาจับสัตว์น้ำในพื้นที่ได้

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่มีระดับเห็นด้วยมากเกี่ยวกับการจัดการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน ส่วนปัญหาอุปสรรคของเจ้าหน้าที่ในการอนุรักษ์ที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการลักลอบจับสัตว์น้ำของเกษตรกรต่างถิ่น มีข้อเสนอแนะอยากให้ภาครัฐและองค์กรในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์อย่างจริงจังและเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำให้มากกว่านี้ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรชุมชนประมงและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการประมงท้องถิ่นภายในเขตประมงชุมชนเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2547 และควรให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างต่อเนื่องจริงจัง โดยเฉพาะในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำอย่างยั่งยืนต่อไป

Thesis Title Sustainable Aquatic Resource Conservation by Farmers in Mae Kuang Udom
Tara Dam Area, Chiang Mai Province

Author Mr. Wuttichai Chonthong

Degree Master of Science (Agriculture) Agricultural Extension

Thesis Advisory Committee

Assoc. Prof. Katin Srimongkol	Chairperson
Assoc. Prof. Dusadee Na Lampang	Member
Mr. Manoj Hongpromyart	Member

Abstract

The study aimed at investigating (1) Sustainable Aquatic Resource Conservation by Farmers in Mae Kuang Udom Tara Dam Area and (2) to identify the relationship among personal characteristics and socioeconomic between the agriculturists and the sustainable conservation of aquatic animal resources.

The population consisted of those 69 agriculturists that conducted fishing in the dam and voluntarily involved in the conservation of aquatic animals with the Department of Aquatic Animal Resources Conservation, Mae Kuang Udom Tara Dam Area. Statistical analysis was done to measure mean, minimum and maximum values and percentages. Stepwise Multiple Regression Analysis was also calculated for evaluating the relationship among the dependent and independent variables. The study showed that most agriculturists were male aged 43.03 years. Most of them completed primary school and had been involved in fishing activities for the average of 7.07 years. The volume of the fish caught annually were 577.32 kilograms/year, 162.91 kilograms/year and 13.26 kilograms/year for scaled fish, non-scaled fish and shrimps as well as other aquatic creatures respectively. Their annual earning average earned from fishing those fresh water creatures was 19,166.67 baht/year as for the information concerning the

sustainable conservation of aquatic animals, they were mostly, 69.6 percent, informed of by the aquatic animal conservation officers. As for the knowledge regarding the sustainable fresh water creature conservation, the agriculturists showed their knowledge concerned at high level consists of knowledge regarding the environment that affected the conservation, knowledge of the utilization of sustainable aquatic animal resources and knowledge regarding the legal tools for fishing activities. It was found that their knowledge regarding the environment that affected the conservation were significance of correlation with their sustainable conservation of aquatic animal resources.

As for their implementation of sustainable conservation of aquatic animal resources had high sustainable conservation in the stress and perturbation problems, they could solved the problems at intermediate level such as fishing problem, guidances of farmers and officers opinion in the aquatic animal resource caring and the environmental problems.

Obstacles of the agriculturists regarding the conservation of the aquatic animal conservation were mostly regarded the animal catching of strangers. They suggested that more information regarding the conservation should have been made more and cooperative action of local folks in guarding the strangers from conducting the animal catching in the area should have been made.

The officers' opinions regarding the agreement on sustainable aquatic animal resource conservation showed at high level. Most of the obstacles they had encountered regarded the illegal aquatic animal catching of the strangers; they suggested that the public and local private sectors should join hands in seriously conducting the conservation as well as supplying more officers for the operation of the aquatic animal resource conservation. Suggestions proposed in this study could be categorized as supporting the cooperation among the fishery community and those involved by setting up the committee to act upon; benefits regarding the conservation and the development of the aquatic animal resources as far as the Fishery Act of B.E. 2547 was concerned. Some additional knowledge regarding the continual aquatic animal resource conservation should be seriously practiced, notably upon the environmental conservation. The results derived from this study showed us that the knowledge regarding the environmental conservation had a great impact upon the sustainable aquatic animal resource conservation.